

**SENTEZ
İNSAN VE YAPAY
ZEKA SİMBİYOZU**

Ali Omar Forozish

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-379-5

Kitap Adı

Sentez İnsan ve Yapay Zeka Simbiyozu

Yazar

Ali Omar FOROZİSH
ORCID iD: 0000-0001-8953-7880

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

COM004000

DOI

10.37609/akya.3545

Kütüphane Kimlik Kartı

Forozish, Ali Omar.

Sentez İnsan ve Yapay Zeka Simbiyozu / Ali Omar Forozish.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

114 s. ; 160x235 mm.

Kaynakça ve Biyografi var.

ISBN 9786253753795

GENEL DAĞITIM

Akademisyen YAYINEVİ A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*Babam Dr. Mohammad Ebrahim Forozishè,
Bana tutkuyla ve merakla hayallerimin peşinden gitmeyi öğrettiğin için.*

ÖNSÖZ

İnsanlık, yeni bir çağın eşliğindedir—insan zihni ile yapay zekanın dönüşümsel bir sentezi. Sentez: İnsan ve Yapay Zeka Simbiyozu, bu gelişen ilişkiyi, tarih, kültür, ekonomi ve teknoloji ışığında derinlemesine inceleyen bir araştırmadır. Metin, yapay zeka ile insan arasında ortaya çıkacak bu simbiyotik varoluşun, insanlık tarihini yeniden tanımlama potansiyeline sahip olduğunu ortaya koyar.

Kitap, tarih felsefesinin temellerini tartışarak başlar ve özellikle Hegel'in doğrusal, metafiziksel tarih anlayışına karşı çıkar. Tarih, genellikle belirli bir sona doğru giden doğrusal bir süreç olarak kabul edilmiştir. Ancak burada, tarihi, kültür, ekonomi ve teknoloji arasındaki etkileşimin sürekli bir dinamiği olarak ele alıyorum. Bu yaklaşım, tarihi yalnızca bir son noktaya ulaşan bir süreç olarak görmek yerine, insan deneyiminin çok boyutlu, kesintisiz bir evrimi olarak tanımlar. Hegel'in tarih anlayışını sorgularken, tek bir tarihsel son noktasını kabul etmiyor, bunun yerine çoklu insan deneyimlerinin ve fikirlerinin evrimine dayalı daha kapsamlı bir bakış açısı öneriyorum.

Kitabın kalbinde, insanlık tarihini şekillendiren üç kültürel paradigma—yerli, esnek ve açık kültürler—yer almaktadır. Bu paradigmalara göre toplumlar, içsel ve dışsal baskılara nasıl tepki verdiklerini ve felsefi değişimlere nasıl adapte olduklarını gösterir:

Yerli Kültürler, geleneksel yaşam biçimlerini koruyarak dışsal ideolojileri seçici bir şekilde kabul eder. Esnek Kültürler, sürekli olarak değişime uyum sağlar ve kimliklerini bu değişimle birlikte geliştirir. Açık Kültürler ise yenilik ve çeşitliliği kucaklar, toplumsal dayanışmayı sağlamada zorluklarla karşılaşabilir.

Üçüncü bölümde, kapitalizmin tarihsel bir itici güç olarak rolü ele alınır. Ekonomi, insanlık tarihinin şekillenmesinde belirleyici bir etken olmuş, özellikle de Homo-economicus'un—rasyonel ve çıkarıcı ekonomik ajan—doğuşu ile birlikte. Kapitalizm, tarihsel süreçte en büyük başarısını, geleneksel muhafazakâr ahlaki düzenin yerini alarak, kâr arayışı ve ekonomik risk almayı temel alan yeni bir ahlaki düzenin oluşmasında bulmuştur. Bu yeni ekonomik sistem, büyük ticaret merkezlerinin doğmasına ve küresel ticaretin gelişmesine zemin hazırlamıştır. Coğrafi keşifler, yeni ticaret yolları açarak kapitalizmin serbest ticaretin yolunu açmasına olanak sağlamış ve küreselleşmenin ilk adımlarını atmıştır.

Kapitalizm, dünya savaşları ve Soğuk Savaş gibi kritik dönemeçlerde belirleyici bir rol oynamış, askeri gücün yanı sıra ekonomik sistemlerin de zaferi şekillendirdiği bir dönemi başlatmıştır. Sonuç olarak, kapitalizm, küresel düzeyde güç kazanarak modern dünyanın ekonomik yapısını belirlemiştir.

Dördüncü bölümde, teknoloji ve medeniyetin birlikte evrimleşmesi incelenir. Bu evrim, insanlık tarihini üç dönemde ele alır: anlam çağları, metafiziğin çöküşü ve sentez çağı. Anlam Çağı, insanın varlık ve anlam arayışını, dini ve felsefi sistemleri ortaya koyarken, Metafiziğin Çöküşü, Aydınlanma ile birlikte eski inanç sistemlerinin terk edilmesini ve yerine bilimsel anlayışın geçmesini temsil eder. Son olarak, Sentez Çağı ise, insan ile yapay zekanın entegrasyonu ile başlayacak yeni bir evreyi işaret eder.

Beşinci bölümde, teknoloji ve savaşın birbirine bağlı tarihsel süreçleri ele alınır. Teknolojinin savaşlarla olan ilişkisi, hem pozitif hem de negatif yönleriyle tarihsel olarak büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Bu bölüm, teknolojinin savaşın seyrini nasıl dönüştürdüğünü ve insanlık için oluşturduğu çeşitli fırsatları ve tehditleri irdeler. Teknoloji, her dönemde savaşların doğasını değiştirmiştir. Sanayi devriminden sonra, teknolojinin yıkıcı gücü, savaşın seyrini değiştirmiştir. Bugün ise, yapay zeka, siber savaşlar ve otonom silahlar gibi yeni tehditlerle savaşın geleceğini şekillendirmektedir.

Kitabın son bölümünde, İnsan ve Yapay Zeka'nın Sentezi başlığı altında ana tez sunulmaktadır. Burada, insan ile yapay zekanın birleşimi, insanlık için büyük bir potansiyel ve aynı zamanda önemli zorluklar içermektedir. Yapay zekanın, insanlığın sosyal, kültürel ve etik yapılarında köklü değişiklikler yaratma gücüne sahip olduğuna işaret edilmiştir. Bu yeni ilişki, insan deneyimini zenginleştirebilir ve toplumsal sorunları çözmeye yardımcı olabilir, ancak aynı zamanda yeni tehditler de doğurabilir. Kitap, bu sentezin insanlık için nasıl bir gelecek sunduğunu ve bu dönüşümü yönetmek için neler yapılması gerektiğini tartışır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz v

BÖLÜM I

PARADİGMA DEĞİŞİMİ	1
Tarih Felsefesi	1
Hegel'in Diyalektiği.....	3
Filozofların Merceğinde Hegel	8
Hegel'in Tarih Felsefesini Yeniden Ele Almak.....	11
Boyutsal Tarih.....	13
Tarihin Sonu ve Son İnsan	19

BÖLÜM II

ÜÇ KÜLTÜREL PARADİGMA	25
Yerel Kültürler.....	25
Esnek Kültürler.....	33
Açık Kültürler	37
Açık Kültür Meydanı	43

BÖLÜM III

KAPİTALİZM: TARİHİN HAREKETE GEÇİRİCİ GÜCÜ	47
İkilem.....	47
Ekonomikus Polis.....	51
Kapitalizm	52

BÖLÜM IV

TEKNOLOJİ VE MEDENİYETİN ÜÇ AŞAMASI	57
Anlam Çağı	57
Metafizik'in Çöküşü.....	63
Etik Otoriterlik	68
Varoluşçuluk: Anlam Sorusuna Bir Yanıt	72

BÖLÜM V

TEKNOLOJİ VE SAVAŞ	77
Pozitif Korelasyon	77
İrkçı Milliyetçilik ve Etnik Milliyetçilik	79
I. Dünya Savaşı: Teknoloji Avrupa'yı Yok Etti	82
II. Dünya Savaşı: Nostalji ve Küskün Ahlak	84
Negatif Korelasyon.....	89
Savaşın Yeni Biçimleri	91

BÖLÜM VI

MEDENİYETİN ÜÇÜNCÜ AŞAMASI: SENTEZ, İNSANLAR

VE YAPAY ZEKA'NIN SEMBİYOZU	95
Akılcı İnsan Miti.....	95
Homo-Bureaucratiadan Artificia Bureaucratia'ya	97

Kaynaklar	103
------------------------	-----

KAYNAKLAR

Birinci Bölüm: Paradigma Değişimi

1. Hegel, G. W. F. (1892). *Lectures on the history of philosophy* (E. S. Haldane, Trans.). K. Paul, Trench, Trübner & Co. (Original work published 1833)
2. Nietzsche, F. (2013). *On the Genealogy of Morals*. Penguin UK.
3. Foucault, M. (2012). *The order of things: An Archaeology of Human Sciences*. Vintage.
4. Kant, I. (2007). *Critique of pure reason*. Penguin Classics.
5. Sartre, J. (1992). *Being and nothingness*. Simon and Schuster.
6. Mill, J. S. (2019). *Utilitarianism*. BookRix.
7. Copernicus, N. (1978). *De Revolutionibus Orbium Coelestium*. (E. Rosen, Trans.). Johns Hopkins University Press.
8. Marx, K., & Engels, F. (2008). The Communist Manifesto. In Oxford University Press eBooks. <https://doi.org/10.1093/owc/9780199535712.001.0001>
9. Marx, K. (2021). The eighteenth Brumaire of Louis Napoleon. Good Press.
10. McLellan, D. (1973b). *Karl Marx: His Life and Thought*. Springer.
11. Marx, K. (1996). *Das Kapital* (F. Engels, Ed.). Regnery Publishing
12. Marx, K., & Engels, F. (1998b). The German ideology: Including Theses on Feuerbach and Introduction to The Critique of Political Economy.
13. Tucker, R. C. (1978). *The Marx-Engels Reader*. W. W. Norton.
14. Nietzsche, F. (2020). *Beyond good and evil: The Philosophy Classic*. John Wiley & Sons.
15. Nietzsche, F. (2019). *The will to power*. BoD - Books on Demand.
16. Hughes, T. J. (1983). *Networks of power*. In Johns Hopkins University Press eBooks. <https://doi.org/10.56021/9780801828737>
17. Toynbee, A. (1934). *A study of history*. London, New York [etc.] : Oxford University Press, [1955]-61.
18. Turchin, P. (2016). *Ages of discord: A structural-demographic analysis of American history*. Beresta Books.
19. Wittgenstein, L. (2009). *Philosophical investigations*. John Wiley & Sons.
20. Gramsci, A. (2011). *Prison notebooks*. Columbia University Press.
21. Fukuyama, F. (2006). *The end of History and the Last man*. Simon and Schuster.
22. Huntington, S. P. (2007). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. Simon and Schuster.
23. Žižek, S. (1989). *The sublime object of ideology*. Verso.
24. Levitsky, S., & Ziblatt, D. (2018). *How democracies die: What History Reveals About Our Future*. Penguin UK.
25. Turkle, S. (2015). *Reclaiming conversation: The Power of Talk in a Digital Age*. Penguin.
26. Said, E. W. (2014). *Orientalism*. Vintage.

Bölüm İki: Üç Kültürel Paradigma

1. Linehan, P. M. (2017). *The culture of leadership in contemporary China: Conflict, Values, and Perspectives for a New Generation*. Lexington Books.
2. Davis, D. (2006). *Epic and Sedition: The Case of Ferdowsi's Shahnameh*. Lulu.com.

3. Chittick, W. C. (2007). *Sufism: A Beginner's Guide*. Simon and Schuster.
4. *New Economic Policy*. (2023). In Britannica Money. Retrieved from <https://www.britannica.com/money/topic/New-Economic-Policy-Soviet-history>
5. Christian, D. (1998). *A History of Russia, Central Asia and Mongolia*, Volume I: Inner Eurasia from Prehistory to the Mongol Empire. Wiley-Blackwell.
6. Treaty on the Distribution of Jurisdictional Subjects and Powers between the Federal Bodies of State Power of the Russian Federation and the Bodies of State Power of the Republics within the Russian Federation. (1992). In Constitutional Law of 30 Countries from Central and Eastern Europe. Retrieved from https://www.constituteproject.org/constitution/Russia_2008.pdf
7. Constitution of the Russian Federation. (1993). In *Constitute*. Retrieved from https://www.constituteproject.org/constitution/Russia_2014
8. Federal Law on the General Principles of Organization of Legislative (Representative) and Executive Bodies of State Power of the Subjects of the Russian Federation. (2004). In *Legislationline*. Retrieved from <https://www.legislationline.org/documents/id/6888>
9. Roth, A. (2022, March 28). Russian news outlet Novaya Gazeta to close until end of Ukraine war. The Guardian. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/28/russian-news-outlet-novaya-gazeta-to-close-until-end-of-ukraine-war>
10. Women in Turkey. (2023). In *Britannica Money*. Retrieved from <https://www.britannica.com/money/topic/New-Economic-Policy-Soviet-history>
11. IISS. (2018, July 9). Turkey's new presidential system. Retrieved from <https://www.iiss.org/publications/strategic-comments/2018/turkeys-new-presidential-system>
12. Befu, H. (2001). *Hegemony of homogeneity: An Anthropological Analysis of "Nihonjinron."* Japanese Society.
13. Schirokauer, C., Lurie, D., & Gay, S. (2012). *A brief history of Japanese civilization*. Cengage Learning.
14. Jansen, M. B. (2009). *The making of modern Japan*. Harvard University Press.
15. Singapore - Multicultural, Diverse, Cosmopolitan. (2023). In *Britannica Money*. Retrieved from <https://www.britannica.com/money/topic/New-Economic-Policy-Soviet-history>
16. Holt, J. C. (1992). *Magna Carta* (3rd ed.). Cambridge University Press
17. Magna Carta. (1215). In *The Avalon Project*. Retrieved from <https://avalon.law.yale.edu/medieval/magframe.asp>
18. Smith, A. D. (1991). *National identity*. Ethnonationalism in Comparativ.
19. Davies, N. (2008). *The Isles: A History*. Pan Macmillan.
20. English Bill of Rights. (1689). In *The Avalon Project*. Retrieved from https://avalon.law.yale.edu/17th_century/england.asp.
21. Montesquieu, C. de S., Baron de. (2002). *The spirit of laws*. Prometheus Books

Bölüm Üç: Kapitalizm: Tarihin Harekete Geçirici Gücü

1. Easwaran, E. (2007). *The Bhagavad Gita*. Nilgiri Press.
2. Plato. (2023). *The Republic*. Diamond Pocket Books Pvt Ltd.
3. Aristotle. (2004). *The Nicomachean ethics*. Penguin.
4. Sellars, J. (2009). *Stoicism*. University of California Press.
5. Jacobs, J. (2010). *Tikkun olam: Social responsibility in Jewish thought and law*. Jason Aronson
6. Authors, V. (2008). *Holy Bible* (NIV). Zondervan.
7. *The Holy Qur'an*. (2000). Wordsworth Editions.
8. Saint, A. T. (2005). *Summa theologica*. Christian Classic.
9. Augustine, S. (2003). *City of God*. Penguin UK.
10. Temin, P. (2017). *The Roman market economy*. Princeton University Press.
11. Trigger, B. G. (2003). *Understanding early civilizations: A Comparative Study*. Cambridge University Press.

12. Possehl, G. L. (2002). *The indus civilization: A Contemporary Perspective*. Rowman Altamira.
13. Lewis, M. E. (2010). *The early Chinese empires: Qin and Han*. Harvard University Press.
14. Gaddis, J. L. (2005). *Strategies of containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy during the Cold War*. Oxford University Press.

Dördüncü Bölüm: Teknoloji ve Medeniyetin Üç Aşaması

1. Wrangham, R. (2010). *Catching fire: How Cooking Made Us Human*. Profile Books.
2. Kramer, S. N. (2010). *The Sumerians: Their History, Culture, and Character*. University of Chicago Press.
3. Coulmas, F. (1991). *Writing systems of the world*. Wiley-Blackwell.
4. Smith, A. T. (2015). *The archaeology of urban economies in ancient Mesopotamia*. Cambridge University Press.
5. Tatum, W. J. (2014). *The Patrician Tribune: Publius Clodius Pulcher*. UNC Press Books.
6. Elman, B. A. (2000). *A Cultural history of civil examinations in late Imperial China*. Univ of California Press.
7. Goldsworthy, A. (2011). *The complete Roman Army*. National Geographic Books.
8. Wilkinson, R. H. (2017). *The complete gods and goddesses of ancient Egypt*. National Geographic Books.
9. Rawson, J. (2002). *Chinese jade from the neolithic to the Qing*. Art Media Resources
10. Luther, M. (2017). *The Ninety-Five Theses and other writings*. Penguin.
11. Wollstonecraft, M. (2015). *A vindication of the rights of woman*. Random House.
12. Smith, A. (2000). *The wealth of nations*. Modern Library.
13. Hall, E. B. (1906). *The friends of Voltaire*. Smith
14. Rousseau, J. (1968). *The social contract*. Penguin Classics.
15. Darwin, C. (2003). *The Origin of Species: 150th Anniversary Edition*. Penguin.
16. Nietzsche, F. (2008b). *Thus spoke Zarathustra: A Book for Everyone and Nobody*. Oxford University Press.
17. Dostoevsky, F. (1999). *Crime and punishment*. Modern Library.
18. Dostoevsky, F. (2010). *Demons*. Vintage.
19. Dostoyevsky, F. (2016). *The Brothers Karamazov*. Aegitas.
20. Dostoevsky, F. (1983). *The Idiot*. National Geographic Books.
21. Arendt, H. (2006a). *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil*. Penguin.
22. Sartre, J.-P. (2003). *Being and nothingness*. Routledge
23. Camus, A. (2012). *The Stranger*. Vintage.
24. Camus, A. (2013). *The myth of Sisyphus*. Penguin UK.
25. Heidegger, M. (1967). *Being and time*. Blackwell Publishing.

Bölüm Beş: Teknoloji ve Savaşın Korelasyon

1. Nicolle, D. (1988). *Arms and armour of the crusading era, 1050-1350: Western Europe and the crusader states*. Kraus International Publications.
2. Ropp, T. (2021). *War in the modern world*. Plunkett Lake Press.
3. Hobsbawm, E. (1996). *The Age of Revolution: 1749-1848*. Vintage.
4. Pacey, A., & Bray, F. (2021). *Technology in World Civilization, revised and expanded edition: A Thousand-Year History*. MIT Press.
5. Memmi, A. (2021). *The colonizer and the colonized*. Profile Books.
6. Kann, R. A., Király, B. K., & Fichtner, P. S. (Eds.). (1977). *The Habsburg Empire in World War I: Essays on the intellectual, military, political, and economic aspects of the Habsburg war effort*. East European Quarterly.

7. Hall, R. C. (2002). *The Balkan Wars 1912-1913: Prelude to the First World War*. Routledge.
8. Hart, P., & Steel, N. (2012). *The Somme*. Hachette UK.
9. Harari, Y. N. (2016). *Sapiens: A Brief History of Humankind*. Signal.
10. Knox, P. C. (1919) *Treaty of Versailles*. [Washington, Govt. print. off] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress, <https://www.loc.gov/item/43036001/>.
11. Keynes, J. M. (2019). *The economic consequences of the peace: With a new introduction by Michael Cox*. Springer Nature.
12. Bessel, R. (1993). *Germany after the First World War*. Oxford University Press.
13. Walker, M. (2013). *Nazi Science: Myth, Truth, and the German Atomic Bomb*. Springer.
14. Einstein's Letter to President Roosevelt - 1939. Retrieved from <https://www.atomicarchive.com/resources/documents/beginnings/einstein.html>
15. Ham, P. (2011). *Hiroshima Nagasaki: A journalist's recollection*. London, UK: Doubleday.
16. Demography, M. A. (1946, January 1). *Uppsala Conflict Data Program | Knowledge for policy*. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/dataset/ds00121_en
17. *Home*. (2023, November 13). SIPRI. <https://www.sipri.org/>

Bölüm Altı: Medeniyetin Üçüncü Aşaması: Sentez, İnsanlar ve Yapay Zeka'nın Sembiozu

1. McCarthy, J., Minsky, M. L., Rochester, N., & Shannon, C. E. (2006). A proposal for the Dartmouth summer research project on artificial intelligence, August 31, 1955. *AI Magazine*, 27(4), 12-14.
2. Thrun, S., Burgard, W., & Fox, D. (2005). *Probabilistic robotics*. MIT press.
3. Encyclopædia Britannica. (2023). Artificial intelligence. In Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>
4. GPT-3.5. (2023). Definition of Artificial Intelligence. ChatGPT.
5. Freud, S. (1923). *The ego and the id*. Hogarth Press.